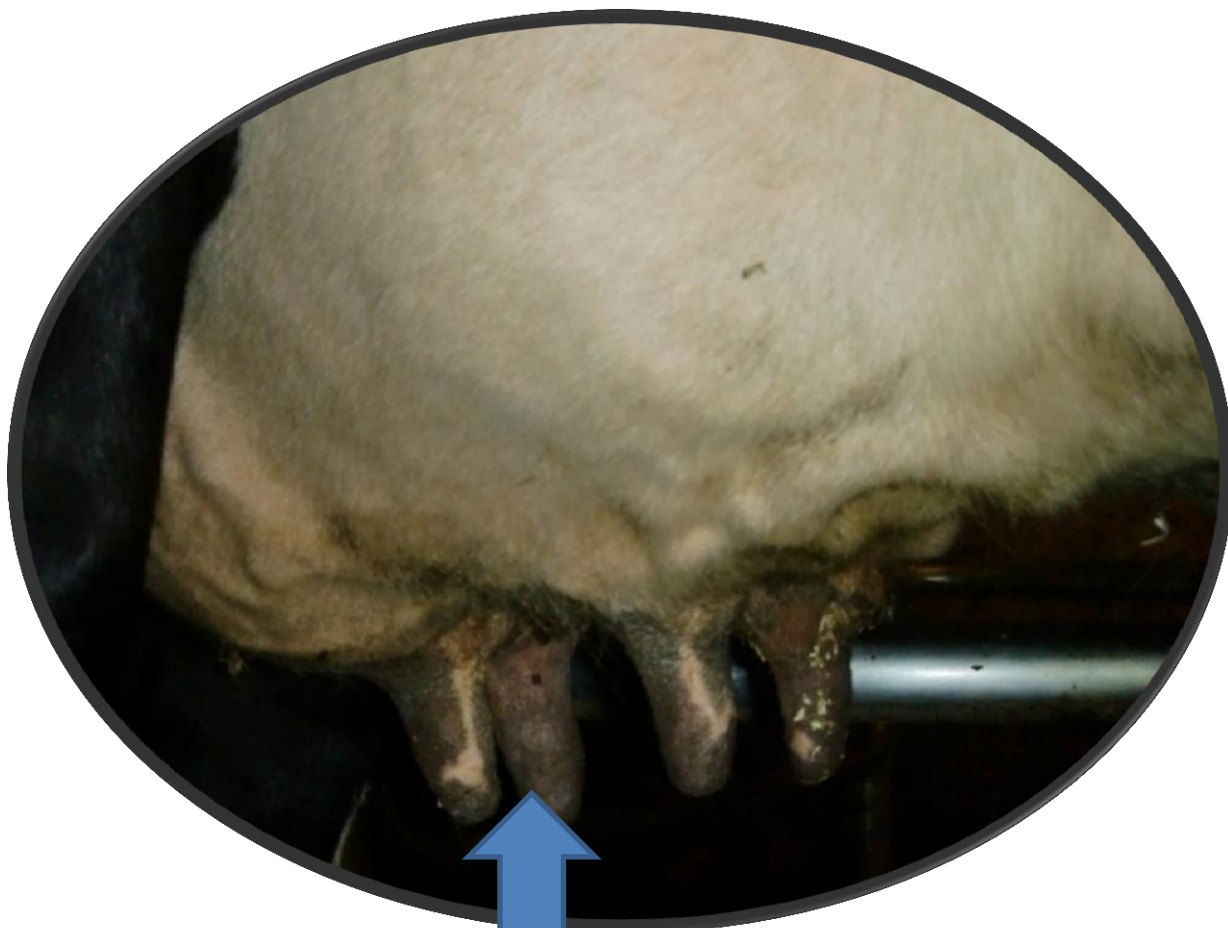

FRA JUR

TIL

MELKEKARTONG

INNHALDSFORTEGNELSE

- Innledning**
- Problemstilling/spørsmål**
- Beskrivelse av prosjektet**
- Refleksjoner og vurderinger**
- Avslutning/Konklusjon**
- Vedlegg: Boka om kua Kari**

INNLEDNING

Jeg jobber til daglig i Nordby Gårdsbarnehage. Vi er en avdelingsløs barnehage som i inneværende barnehageår har hatt 35 plasser. For barnehageåret 2016/17 har vi fått utvidet til 39 plasser.

Ved siden av barnehagedriften, er det melke og kjøttproduksjon på gården. Barnehagen har eget barnehagefjøs, tre grillhytter, og natur og skog som nærmeste nabo. I fjøset er det to griser, to geiter, to kaniner, tre katter, tre sauer og en flokk høner. Som en del av dagsrytmen i barnehagen er det fjøsstell morgen og kveld.

Hoved stellet er på formiddagen. Da skal det fores, skrapes møkk, flises, koses med dyra og ikke minst innom «kufjøset». Annen hver dag kommer melkebilen og henter melka fra melketanken inne i fjøset. Dette studeres og snakkes det mye om. Men hvor blir melka egentlig av? Hvordan kommer melka seg på melkekartongen? Hva brukes egentlig all melka til? Hvorfor må vi drikke melk? Dette er spørsmål vi stiller oss nesten daglig, men samtidig ikke har gjort så mye ut av. Eier har også et ønske om at gårdsdrift og det som til enhver tid gjøres på en gård, faller naturlig inn i vår årsplan og dagsrytme.

«Fra jur til melkekartong» ble en naturlig tittel på mitt prosjekt. Vi ønsket bl.a. å finne ut hvor melkebilen ble av etter den dro fra gården, og hvordan melka kommer seg på melkekartongen. Dette er kanskje et undervisningsprosjekt, men med mye praktiske og morsomme utfordringer, og vi har hatt det veldig gøy disse månedene. Noe av min intensjon var å følge opp alle spørsmåla barna har stilt i forbindelse med «kufjøset», og samtidig la det være praktisk og enkelt rettet. Jeg ville også at prosjektet skulle bli til underveis, med ungene som forskere og pådrivere. Jeg kjente på at hvis jeg blir kvitt følelsen av å mislykkes, så vil det skapes mange gode lærings og relasjonserfaringer underveis. Jeg hadde et overordnet mål, men likefult så jeg viktigheten av å gjøre dette på barnas premisser og å imøtekomme barnas spørsmål. La dem få være mine «lærere» og å finne svarene sammen. Læring bygges

på samspillet med barna, miljøet og de voksne, læring kan heller ikke bygges på at det er de voksne som eier all kunnskap. (Åberg og Taguchi, 2006).

Gjennom min tid i barnehagen, har jeg til stadighet opplevd hvordan enkelte tema blir hovedfokus/fellesskapsverdier for all lek. Dette blir felles referanser for alle barna, og koden for å bli med i leken er lett gjenkjennbar. Eks når vi hver høst har jakt og slakting som tema. I disse ukene bærer leken preg av dette. Det jaktes og slaktes over alt hvor vi er. Alle barna har den samme referansen, og alle kan delta i leken. Det er lett å komme inn i leken, og det er bare å henge seg på. I motsetning til når noen leker f.eks fra filmer de har sett, eller fra noe de deltar i på fritiden osv. Alle har ikke sett det samme og alle er ikke med på de samme aktiviteter privat. Her blir koden for å bli med i leken vanskeligere, og konflikter oppstår. Så noe av min intensjon var å få en felles arene, hvor vi kunne finne ut av dette sammen, samtidig som jeg skal se hvert barn innenfra. (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, (2013) At vi til en viss grad skulle ha likeverdige posisjoner, som gir barna mulighet for aktiv deltakelse, slik at barna ikke blir passive mottakere av barnehagens hverdagsliv. (Fennefoss og Jansen, (2008).

PROBLEMSTILLING/SPØRSMÅL

Det svirrer mange tanker i hodet, og etter år borte fra skolebenken er dette litt skummelt. Men det er veldig morsomt, og etter så mange år i arbeidslivet er det likevel så mye læring og hente. Stoffet er spennende, men det er mye inntrykk som skaper litt forvirring. Hva skal jeg sette fokus på, hva er viktig, hva vil jeg osv.? Jeg skrev i innledningen at all læring bygges på samspill med barna. Jeg ville først og fremst at dette skulle bli vårt prosjekt. At barnas engasjement innen tema skulle bli fokus, ikke at mine planer og begeistring for tema skulle bli hovedfokus. Når det er sagt, tror jeg likevel at engasjerende og lekende voksne skaper gode læringsarenaer. Det er vi som legger til rette for leken og læringen, men at vi må ha på «hørestyrken» (Åberg og Taguchi, 2006). Første forutsetning for å få til noe i barnehagen må være engasjerte, motiverte og berørte voksne. (Holte, 2015)

Det ble tidlig klart for meg at kua var noe jeg burde ta mer tak i. Men hva var det med kufjøset og eventuelt kua som var så spennende? Hver dag når vi har fjøsstell i vårt eget barnehagefjøs, vil ungene alltid til kufjøset. Melkeroboten er interessant, den lille traktoren som kjører for inn og ut på forbrettet. Kalvene, kua, hvorfor har noen horn og andre ikke. Er det noen kattunger i fjøset i dag? Vi ser på melka som går fra juret på kua, gjennom slanger og rør og ned på en tank. Melkebilten kommer og henter melka fra tanken. Hvor blir den av etter at melkebilten har kjørt? Er Arnfinn i fjøset? Dette er spørsmål som ungene stadig stiller. I og med at vi er en gårdsbarnehage, og at den daglige driften vår er i og rundt et fjøs, gjør at ungene til stadighet får være i fjøset og får enkle svar på disse spørsmålene. Men vi har aldri satt oss ned sammen med barna, og undret oss sammen eller gjort kufjøset til tema over tid.

Et stadig spørsmål er hvor melkebilten drar når den reiser fra oss, og hvor melka blir av. En dag svarte jeg – skal vi følge etter melkebilten og se hvor den blir av? Det ble et høylytt ja, og dermed hadde jeg skapt en forventning til barna. De spurte når vi kunne gjøre det,

de ville jo helst reist med en gang. Hvordan skulle vi følge etter osv. Tenk om melkebilene kjørte fortere enn oss.....

Ideen om «fra jur til melkekartong» begynte å ta form. Jeg snakket med Styrer og pedagogisk leder om hva jeg tenkte, og om jeg kunne få bruke våren på å ha ekstra fokus på kufjøset. Når man jobber i Nordby Gårdsbarnehage så viste jeg vel egentlig svaret på forhånd. Her heier vi på hverandre, utfordrer og støtter hverandre. Faglig påfyll til ansatte er viktig for ledelsen og eier. Det var bare å sette i gang, og full frihet til å fullføre prosjektet i de rammer jeg måtte ha.

BESKRIVELSE AV PROSJEKTET

I årsplanen til Nordby Gårdsbarnehage står det blant annet at barna skal bli kjent med gården som arbeidsplass før og nå. Barna får følge årsrytmen på en gård og se sammenhenger. De skal lære om hvor maten kommer fra, de skal lære om livets gang, død og nytt liv.

Dette er viktige mål for barnehagen som jeg nå kunne arbeide ut i fra. Samtidig som jeg har de 7 fagområdene i rammeplanen for barnehagens innhold i bakhodet, og alt stoffet i lærebøkene, pluss andre bøker jeg har lest mens jeg har gått på skolen.

Her er det mye å «gå seg vill i». Men hovedfokuset var fortsatt barna og barnas engasjement.

Hele prosjektet heter «Fra jur til melkekartong), men med andre innslag av tema ku. Vi har vært mye i kufjøset i hele perioden. Kua har blitt studert nøye. Farger, størrelse, fasong, jur, horn, oksen, kalven. Jeg nevnte Arnfinn tidligere i teksten. Arnfinn er ansatt på gården som «gårdsgutt», og han er nesten alltid i fjøset eller på jorden i traktor. Når vi går til fjøset lurar alltid ungene på om han er der. Da må vi prate litt med han, og vi får stadig små oppgaver å utføre. Å mate kalvene med drikkeflasker med melk er alltid stor stas. Det stilles mange spørsmål, og Arnfinn svarer så godt han kan. Alle spørsmål er nemlig ikke relatert til kua.

PROSJEKTES INNHOLD

1. Stadig besøk i fjøset, undring/studering av det som til enhver tid skjer der.
2. Håndmelking av kua, lære litt om gamle dager, hva skjer med melka og hva kan lages av melka.
3. Kuslipp på sommerbeite
4. Følge etter melkebilen (besøke Tine i Brummundal)
5. Lage bok om Kua Kari, med boklansering for de andre i barnehagen.

1. BESØK I FJØSET

I de stadige besøkene i fjøset er det lett å se at de 7 fagområdene i rammeplanen blir oppfylt. Her skapes det gode samtaler mellom barn og mellom barn og voksne. Begreper kommer naturlig inn i samtalen som stor, liten, større, størst, lang, kort, farger, mønster osv. Det er et mangfold av dyr i kufjøset. Det er mange forskjellige lyder, og i forskjellig volum. Det telles og det brukes mange matematiske begreper helt naturlig i samtalene våre i fjøset.

(Kommunikasjon, språk og tekst, og antall rom og form).

Vi klatrer opp og ned i stiger, går over hauger med silo, ned i grava til melkeroboten, over flishauger, klatrer opp i «foringstraktoren», klatrer over gjerder og opp i binger osv. Grovmotorikken utfordres, men det er mye mestring og læring underveis. Kalvene suger og slikker på hendene våre, det er vått, klissete og hverken varmt eller kaldt. (Kropp, bevegelse og helse)

Det er mye kultur i fjøset. Nå er det melkerobot, men før den kom var det melkemaskiner. Går vi lenger tilbake så melket de med hendene. Noe vi har snakket om og gjort selv i prosjektet. Det kommer som eget punkt. (Kunst, kultur og kretivitet)

Vi ser forandringene i fjøset gjennom året. Silo, ferskt gress, høy osv. Endringer i juret på kua. Fra og melke lite og ha lite jur, til rett før hun skal kalve og har stort jur. Det er mye forskjellig redskap og utstyr i fjøset som naturlig henger sammen med driften. (Natur, miljø og teknikk).

Omsorg for hverandre og dyra i fjøset. Respekt for et liv, samtidig som det læres om liv og død på en naturlig måte. Vi har begravd mang en høne og funnet mange døde mus. I tillegg slakter vi både gris og lam på gården hver høst. Barna er naturlig med i hele den prosessen. (Etikk, religion og filosofi)

Kuføset er vårt nærmiljø, og stadig er det andre bønder innom. De har andre traktorer og det er spennende og studere forskjeller og å slå av en prat med de vi møter på vår vei. (Nærmiljø og samfunn)

2. HÅNDEMELKING AV KUA

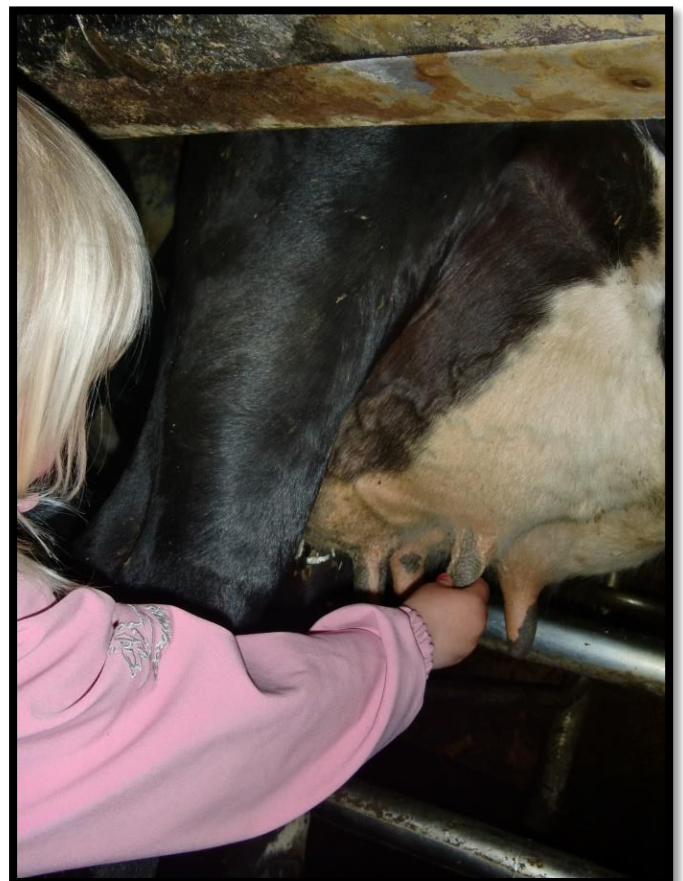
På forhånd hadde vi hatt samlinger og avtalt med Arnfinn at han skulle være med oss. Vi var puljevis i fjøset og alle som ville fikk prøve. Dette var spennende og melka sprutet ned i bøtta. Når alle hadde vært i fjøset måtte vi smake. Vi kunne se at det hadde dannet seg et tykt lag på toppen av melka. Det var fløte. Vi skummet av fløten og smakte på melka.

I punkt 2 – 5 vil jeg benytte mange bilder med tekstbokser. Jeg synes bildene beskriver prosjektet vel så mye som ord. Se og nyt.

Samling om
gamledager, og
forberedelse til
håndmelking av
kua.

4 spener

3.KUSLIPP

Dørene åpnes
og kua

Kommer ut på
sommerbeite
etter en lang
vinter. Da
hoppes,
sprettes,
stanges og
løpes det.

Spennende og
frydefullt å se
å oppleve.

**Hopper,
spretter og
løper**

**Stanges
og
knuffes...**

**Deilig
ferskt
gress**

**Som
kommer
ut igjen
som
bæsj.**

4. FØLGE ETTER MELKEBILEN

Et stadig spørsmål har vært hvor melka blir av etter den kjører fra Nordby. Det svarer vi stadig på. En dag spurte jeg barna om vi skulle følge etter melke bilen. Det ble et høylytt ja og nå kunne vi ikke få fulgt etter fort nok. Men hvordan skulle vi løse dette da? Vi fikk jo ikke plass i en bil, så da ble vi enige om at vi måtte ringe for å høre om vi kunne få leie en buss. I forkant hadde jeg ringt og snakket med Tine i Brumunddal. Var det mulig å få komme på besøk? De ville gjerne ta i mot oss, og informerte om et opplegg for de største barna i barnehagen, og at det bestod av en informativ del med litt prat og film, før omvisning i fabrikk. Servering av lunsj bestående av winerpølser med lompe og litagomelk . Dette hørtes ut som et bra opplegg og 10 barn og 3 voksne dro på busstur.

Til daglig jobber jeg med 5 og 6 åringer i barnehagen, og underveis i prosjektet er det 6 åringene som har vært pådrivere, samt to 5 åringer. Det ble derfor naturlig at dette ble gjengen som dro.

Melke bilen hadde vært og hentet melk denne dagen, men hadde allerede reist. Nå måtte vi finne den igjen. Underveis kjørte vi forbi husene til flere av barna, som stolt kunne fortelle at der bor jeg. Flere viste at vi kjørte mot Gjøvik. Men i rundkjøringen kjørte vi over Mjøsbrua. Hææææ skal vi over brua, mange nye spørsmål, er det noen som ser melke bilen osv. Vi nærmer oss Brumunddal og plutselig ser vi en melke bil, nei vi ser flere, mange. Nå forklarer jeg at vi har kommet til noe som heter meieri og vi sammen skal gå inn å få høre hva som skjer med melka som er på tanken til melke bilen.

Vi blir tatt i mot av Roger. Han håndhilser på hver og en av barna og tar vårt besøk veldig imøtekommande og seriøst. Dette lover bra. Mange spente barn som setter seg ned og får både se å lære nytt via en film, og Rogers informasjon om hva et meieri er. Roger stiller mange spørsmål, og vi kan svare på alle. Han sier han skjønner at vi kommer fra en gårdsbarnehage, og er imponert over alt barna kan. Vi voksne kjenner på følelsen av stolthet. Ikke fordi at barna kan svare på alt det spørres om, men over alt vi klarer å få til sammen i hverdagen. Dette er noe nytt og spennende. Vi voksne har heller aldri vært inne på et meieri før.

Inne i fabrikkområdet er det strengt med tanke på hygiene. Vi må vaske hendene våre godt, iføre oss hette, frakk og sko poser. Det er heller ikke lov å ta bilder inne i fabrikk. Det

kribler litt i magen til flere, og vi hjelper hverandre så godt vi kan med påkledning. Inne i fabrikken får vi se at melka tappes på kartonger, korker settes på. Vi ser yoghurt, sjokoladepudding, fløte, Litago, milkshaker, andre typer desserter med merker som Piano og Kos og vaniljekrem. Jammen kan det bli mye av melka fra kua på gården vår.

**Klare for å gå inn i
fabrikken**

**Info og film fra Roger.
Det følges nøye med
og hånden rekkes
opp for å svare på
spørsmål.**

**Vi fikk servert lunsj.
De som ville kunne
fargelegge ei
Litagoku. Noen av
disse kommer på
Litago kartongen, og
de kunne foreslå nye
smaker. Denne er
med en smak av chili
og sitron.**

5. LAGE BOK

Barnegruppen jeg har jobbet med mens prosjektet har pågått, har vært veldig opptatt av eventyr. Aller helst å dikte selv, sammen med meg. Dette har vært «vår greie». På turer og under måltider har vi diktet og fantasert mye. Vi har laget mange uskrevne eventyr, og dette har vært veldig spennende og spesielt, og noe jeg har hatt stor glede av sammen med barna.

Jeg vurderte en stund at det skulle være prosjektet, siden det tok så mye av vår tid sammen. I stedet ble det heller lagt inn som en del i «Fra jur til melkekartong».

Underveis i prosjektet diktet vi fortsatt. Det naturlige nå ble at kua ble dratt inn. Ofte når vi diktet våre eventyr kom jeg med noen utsagn og setninger. Men hva skjer videre? Denne gangen hadde jeg sett ei ku med rød haletipp og lilla kløyver. Hvorfor var halen rød, og kløyvene lilla? Hva heter kua? Hva skjer med kua? I motsetning til alle de andre uskrevne eventyrene våre, ville jeg nå at dette skulle settes ned på papiret. Jeg spurte barna om de ville tegne det de hadde diktet. Noen mer entusiastisk enn andre, men her fikk alle delta på sin måte. Noen diktet, noen tegnet, og flere begge deler, og noen likte bare å høre på. Men kua Kari, som ble navnet, var kjent for hele barnegruppen jeg jobbet med. Ofte når vi diktet eventyrene våre var barna selv med i hovedrollene. Nå som eventyret handlet om Kua Kari med handling i fjøset, ble det naturlig for ungene å dra inn Arnfinn. Som tidligere nevnt jobber han på gården. I tillegg måtte Steinar være med. Steinar er svigerfar/far på gården. Han bor ikke på gården, men hjelper Arnfinn mye og i tillegg reparerer og fikser han ting for oss i barnehagen. Hele handlingen er helt og holdent barnas, og de fikk et veldig eierforhold til denne boka.

Bokas tittel ble Kua Kari og pølsepolitiet. Barna har dratt inn igjen elementer fra andre eventyr som vi har diktet, og episoder som har vært spennende kom med i boka. Vi måtte selvfølgelig ha boklansering. Alle de andre i barnehagen fikk skriftlig innbydelse til den begivenheten. I tillegg ble Steinar og Arnfinn invitert. Alle gjestene fikk overlevert hvert sitt

signerte eksemplar av boka. I tillegg leste vi og fortalte hele historien vår. Tilslutt fikk alle servert pølser og kake.

Idemyldring
underveis i
prosessen.

Signering

Det bakes kake
til
boklanseringen

Signerte
eksemplarer
deles ut.

REFLEKSJON/VURDERING

Jeg nærmer meg en avslutning på dette prosjektet, og ser tilbake på gode dager og enormt mye læring for min egen del. Jeg skal innrømme at usikkerheten har vært stor til tider. Min usikkerhet har først og fremst bunnet i at jeg ikke skulle ta helt av. Jeg er veldig engasjert og dedikert i det jeg holder på med. Har stor yrkesstolthet og mye i hodet samtidig. Det kan fort bli mye Grethe og lite planlegging med barna. I tillegg klare å sortere ut det stoffet som er relevant i dette prosjektet.

Etter at jeg hadde lest mer av pensum og i tillegg litt annen litteratur og snakket litt med veileder, forsvant usikkerheten min og jeg ble tryggere i rollen min som en voksen som skulle være større, stekere, klokere og god. Når det var mulig: følge barnas behov. Når det var nødvendig: ta tak/ledelse. (Brandtzæg, Torsteinson og Øiestad, 2013).

Innledningsvis nevnte jeg fellsskapsverdier. For meg var det viktig at inngangsbilletten til prosjektet var enkel, slik at flest mulig kunne henge med. Gjenkjennbart og naturlig å dra inn i leken. Et godt eksempel er alle de eventyrene vi allerede hadde diktet og nå dro vi bare inn kua. Alle barna viste at der jeg oppholdt meg var det mye fantasi. Pølsepolitiet hadde vært med oss i et halvt år allerede, og var lekt i utallige varianter både ute og inne. Alle de største barna hadde hørt om pølsepolitiet, og alle hadde en referanse å henge leken på. Det var en selvfølge for barna å dra pølsepolitiet inn i boka om Kua Kari. Vi mestret noe sammen, jeg hadde på hørestyrken og vi hadde mange småmøter og samtaler underveis.

Rammeplanen sier om sosial kompetanse at barna skal ha likeverdige muligheter til å delta i meningsfylte aktiviteter i et fellesskap med jevnaldrende. Sosial kompetansen handler om å kunne samhandle positivt med andre i ulike situasjoner. Denne kompetansen uttrykkes og tilegnes av barn i samspill med hverandre og med voksne. Den gjenspeiles i barns evne til å ta initiativ og til å opprettholde vennskap. (Rammeplan

for barnehager, 2015). Sosial kompetanse har hele tiden ringt i hodet mitt under prosjektet. Kari Lamer sier at sosial kompetanse er:

- Empati og rolletaking
- Prososial adferd
- Selvkontroll
- Selvhevdelse
- Lek, humor og glede

Det har vært viktig å gi barna mulighet til hver for seg, og i felleskap øke sin evne til å samarbeide og vise empati for hverandre. Lære av hverandre og forstå hverandres ulikheter og meninger. Læring av turtaking og kjenne på følelse av mestring, sammen finne svar, sammen kjenne på at noe vet vi ikke, og noe får vi ikke til. Men vi får alltid til noe, og alle kan bidra med noe, alle på hver sine områder. Dette er blitt viktig i min barnehagehverdag. Jeg ser at dårlig sosialkompetanse gjør at noen fort havner utenfor leken allerede i barnehagen. Dette forplanter seg videre til skole og arbeidsliv. Det er nettopp her jeg vil være, større, sterkere, klokere og god. Når vi jobbet med boka om Kua Kari, så jeg hvordan rollene fordelte seg. De som ikke var så glad i å tegne, de diktet og fantaserte. Noen gjorde begge deler. Ved flere anledninger hjalp de hverandre med tegninger som var vanskelige. De så i bøker og rettledet hverandre. Noen fikk farge det som andre hadde tegnet. Noen var fornøyd med bare å sitte i fange å observere. Men Kua Kari var våres. Vi hadde skapt noe felles. Ved en anledning hadde et barn tegnet Kua Kari, men var selv tydelig misfornøyd med resultatet. Dette ser ikke ut som ei ku, sa vedkommende om sin egen tegning. Den gjorde jo ikke det, men her måtte jeg tenke noen sekunder for å finne ut hvordan jeg skulle gripe an situasjonen. Før jeg rakk å svare, kom barnet ved siden av på banen. Nei den ser ikke ut som ei ku, men det er jo akkurat en sånn hund pølsepolitiet har. Snakk om sosial kompetanse. Situasjonen var løst og begge fortsatte å jobbe videre. Prososial adferd på høyt plan.

AVSLUTNING/KONKLUSJON

Fant vi igjen melkebilen og hva skjedde med melka? Hvordan kom den seg på kartongen?

Vi har funnet svar sammen, lekt oss gjennom prosjektet og lært masse. Det er fortsatt mye man kan ta tak i, og ungene stiller stadig nye spørsmål. Jeg hadde en intensjon om å se barna innenfra og finne felles referanser som gjorde at prosjektet ble noe vi eide sammen. Dette føler jeg at vi har lyktes med. Likevel er dette en så spennende måte å jobbe på, slik at å si at jeg har kommet i mål er å overdrive. Det er så mye å lære, og det er så mye spennende teorier og litteratur som gjør at jeg stadig får påfyll og får utfordret meg selv i det å tenke nytt og annerledes. Stille egne spørsmål og ta egne valg. Rett og slett å være villig til å fortsatt være i en læringsprosess, samtidig som jeg er trygg på min identitet og den jeg er som voksen i gruppa.

Kufjøset vil alltid være der og noe vi fortatt kommer til å være en stor del av. Heretter vil det alltid være fastsatt at vi skal være med på kuslipp. Besøket på Tine var så vellykket at det mest sannsynlig vil komme inn som et fast punkt i årsplanen for den eldste barnegruppen.

Vi hadde et håp om å få oppleve kalving, men det skjedde aldri når vi var tilgjengelige. Men vi har sett på jurets endringer og vi har sett mang en nyfødt kalv. Det kunne blitt lagd smør/rømme osv. slik man gjorde i «gamle dager». Det rakk vi ikke denne gangen, men kua er jo her fortsatt. Det samme er vi og stadig nye barn.

LITTERATURLISTE

Taguchi, H. L og Åberg (2006) Lyttende pedagogikk. Universitetsforlaget AS

Fennefoss, A. T, og Jansen, K.E (2008) Småbarnspedagogikk og praksisfortellinger.
Fagbokforlaget.

Holte, L, (2015) Pedagogikkens hjerte. Artko Norge

Kunnskapsdepartementet (2006) Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Oslo
Akademia.

Brandtzæg, I, Torsteinson, S og Øiestad G, (2013) Se barnet Innenfra. Kommuneforlaget AS,
Oslo.

Lamer, K. (1990), En, to, tre – ingen flere med. Universitetsforlaget AS

Årsplanen for Nordby Gårdsbarnehage